

Карнов Володимир, Касьян Катерина

**РОЗРОБКА ПРОЕКТУ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ МАЛОГО
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ООО
«ДИСКОМ»)**

В статті викладено основні етапи та технологія розробки бізнес-плану. Висвітлено питання підготовки інформації і розрахунку основних показників, а також написання окремих розділів бізнес-плану за такими функціональними напрямками: стан товарного ринку, тенденції економічного розвитку галузі та опис продукції; організація виробництва, використовувані технології та ресурсне забезпечення; організація управління, забезпечення трудовими ресурсами та інституційні аспекти бізнесу; фінансування виробничої та інвестиційної діяльності; прогнозна оцінка комерційної доцільності і ефективності реалізації ідеї бізнесу.

Ключові слова: планування, економічна ефективність, бізнес-план, кон'юнктура ринку, грошовий потік, чутливість проекту, ризики проекту.

Карнов Владимир, Касьян Екатерина

**РАЗРАБОТКА ПРОЕКТА РАЗВИТИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ПРИМЕРЕ МАЛОГО
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ ООО
«ДИСКОМ»)**

В статье изложены основные этапы и технология разработки бизнес-плана. Освещены вопросы подготовки информации и расчета основных показателей, а также написания отдельных разделов бизнес-плана за такими функциональными направлениями: состояние товарного рынка, тенденции экономического развития отрасли и описание продукции; организация производства, используемые технологии и ресурсное обеспечение; организация управления, обеспечения трудовыми ресурсами и институциональные аспекты бизнеса; финансирование производственной и инвестиционной деятельности; прогнозная оценка коммерческой целесообразности и эффективности реализации идеи бизнеса.

Ключевые слова: планирование, экономическая эффективность, бизнес-план, конъюнктура рынка, денежный поток, чувствительность проекта, риски проекта

**DESIGN ON BUSINESS PROCESSING DEVELOPMENT
PROJECT (BASED ON SMALL AGRICULTURAL ENTERPRISE
DISCOM ITD)**

An article describes basic stages and technology of development of business plan are expounded. The questions of preparation of information and calculation of main indexes and also writing of separate sections of business plan are lighted up after such functional directions: market condition, branches economic progress trends and description of products; organization of production, in-use technologies and resource providing; organization of management, providing by labours resources and institutional aspects of business; financing of production and investment activity; prognosis estimation of commercial expedience and efficiency of realization of business idea.

Keywords: planning, economical efficiency, business plan, conjuncture, state of the market, cash flow, project sensibility, project rise.

Постановка проблеми. Потреба в розробці бізнес-плану виникає у всіх випадках, коли необхідно отримати додаткові фінансові ресурси - залучити кредити чи інвестиції, профінансувати нову бізнес-ідею чи доходний інвестиційний проект. Його вимагають комерційні банки й кредитні організації, інституціональні та індивідуальні інвестори, інші фінансуючі організації. Для отримання бюджетних позичок чи фінансування в рамках конкретних державних програм теж потрібен бізнес-план. Але найбільше його розробка потрібна керівникам та власникам підприємства, щоб детально проаналізувати свої ідеї та плани, оцінити їх реалістичність і перспективність, встановити сильні та слабкі сторони діяльності, знайти способи посилити перші та знизити другі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальноекономічні принципи планування у сільському господарстві розглянуті в працях учених - економістів, серед яких: Й.С.Завадський, Л.Я. Зрібняк, В.П. Мартьянов, В.М. Нелеп, П.Т. Саблук, М.Ф. Соловійов, В.Й. Шиян та ін. Проте слід зазначити, що ціла низка пов'язаних з цією проблемою питань поки що залишається не вирішеною. Широкий спектр теоретичних досліджень в області планування сільськогосподарського виробництва присвячений розробкам і застосуванню методів для рішення завдань стратегічного управління й розвитку сільського господарства на державному й регіональному

рівні, формуванню прогнозів і планів розвитку сільськогосподарського виробництва області, району. Однак у цих роботах недостатньо чітко поставлені й запропоновані практичні прийоми застосування теоретичних досліджень для використання в практиці планування розвитку окремого агропідприємства в умовах українського ринку.

Ціль статті. Метою статті є обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо поліпшення виробничо-господарської діяльності малого сільськогосподарського підприємства ТОВ «ДИСКОМ» за допомогою бізнес-планування.

Основний матеріал дослідження. У світовій практиці бізнес-план вже давно став загальноприйнятим способом надання комерційної інформації та основою для ведення ділових переговорів. З розвитком ринкових відносин в нашій країні та розширенням міжнародних економічних зв'язків, бізнес-планування стає одним із важливих елементів забезпечення конкурентоспроможності та успішної виробничо-фінансової діяльності підприємства. На основі бізнес-плану здійснюється розрахунок економічної ефективності бізнес-ідей та інвестиційних рішень, оцінка комерційної доцільності вкладення коштів на їх здійснення.

Однак багато підприємств не приділяють бізнес-плану достатньої уваги. Не в останню чергу це обумовлено помилковими уявленнями їх керівників про те, що ринкові відносини антипланові а про бізнес-план як про «звітний» документ, який потрібен не стільки підприємству, скільки тим, у кого воно просить гроші. Це абсолютно невірно. Серед ділових людей вже давно став аксіомою вираз: «Хто не планує - той планує невдачу». Ринкові умови, які дуже динамічні, вимагають повного та ясного уявлення про перспективи й наслідки прийнятих рішень, детального обґрунтування мети та завдань виробничо-фінансової діяльності, а також способів їх досягнення. Планування - це універсальний інструмент прогнозування майбутнього, що сприяє мінімізації ризиків бізнесу та мотивації трудового колективу. Тому з розвитком ринкових відносин його важливість для забезпечення ефективної діяльності підприємств не зменшується, а навпаки зростає.

Бізнес-планування особливо необхідно, якщо підприємство планує розширити або модернізувати виробництво, змінити напрямки своєї діяльності, освоїти нові ринки або продукцію, взяти участь в корпоративних об'єднаннях або створенні нового підприємства.

Основна мета розробки бізнес-плану – спланувати виробничо-фінансову діяльність підприємства на середньострокову перспективу відповідно до потреб та вимог ринку з урахуванням можливостей залучення необхідних ресурсів та відшкодування їх вартості за рахунок ефективної діяльності.

Добре розроблений бізнес-план визначає та розкриває всі основні питання майбутньої діяльності підприємства, визначає потребу в ресурсному забезпеченні, прогнозує різні можливі (як позитивні так і негативні) варіанти розвитку ситуації. З цього документу зацікавлені особи можуть отримати відповідь на питання де і як підприємство буде реалізовувати свою продукцію; як розвиватиметься її виробництво; які трудові, матеріальні та фінансові ресурси будуть використані; які заходи необхідно буде здійснити при сприятливій економічній, політичній та конкурентній обстановці, а також у випадку непередбачених обставин; які фінансові та інші економічні наслідки принесе реалізація бізнес-ідеї. Крім того, бізнес-план дозволяє визначити ті показники та їх граничні величини, на основі яких буде здійснюватись контроль реалізації плану.

Бізнес-план - це детальний, логічний та обґрунтований документ, підготовлений власником (командою управлінців) підприємства, що визначає мету й концепцію його розвитку, а також необхідні умови і ресурси для здійснення запланованих заходів.

Розширення діяльності сільськогосподарських підприємств неможливе екстенсивним шляхом нарощування обсягів виробництва традиційних сільськогосподарських культур. Нестабільна ринкова кон'юнктура (коливання цін, попиту, зростання конкуренції), несприятливі погодні умови і інші ризики все це разом узятє робить практично неможливим стійкий розвиток сільськогосподарського підприємства.

Проте, стійкі підприємства, до числа яких відноситься ТОВ «Диском», з хорошою інвестиційною репутацією шукають можливості свого розвитку.

Такою можливістю є диверсифікація сільськогосподарської діяльності на основі розширення видів рослинництва і супутнього тваринництва. Проте такий шлях може бути реалізований тільки на основі довгострокової інвестиційної програми (проекту) розвитку підприємства із залученням зовнішнього інвестора. Залучення інвестора в довгостроковий проект сільськогосподарського підприємства неможливе без певних гарантій. У сільському

господарстві такою гарантією можуть бути тільки сільськогосподарські угіддя, якими володіє виконавець проекту - ТОВ «Диском».

Головною ідеєю інвестиційного проекту розвитку сільськогосподарської діяльності ТОВ «Диском» лежить придбання 500 га сільськогосподарських угідь і розробка інвестиційної і виробничої програми освоєння 400 га невживаних угідь впродовж 2016- 2020 р.р. Проектом передбачається культивація рослинних культур закритого (полуниця, ожина) й відкритого (виноград, горіх волоський) ґрунтів, а також виробництво м'ясо- молочної продукції.

Для обґрунтування інвестиційної ідеї і залучення інвесторів в проект нами був розроблений бізнес-план розвитку підприємства.

На даний час держава не підтримує й не стимулює зростання фермерських господарств, до яких можна віднести і ТОВ «Диском».

Відповідно до методології на початковому етапі розробки бізнес-плану інвестиційного проекту провадиться аналіз всіх аспектів проекту. Виконаний аналіз кон'юнктури ринку по всіх основних продуктах проекту. Як показав аналіз кон'юнктури ринку, всі продукти проекту є затребуваними на ринку, кон'юнктура сприятлива, ціни і попит зростають.

Висновки за результатами дослідження. Проект є важливим соціальним завданням для Комінтернівського району Одеської області і необхідною виробничою програмою розвитку діяльності ТОВ «Диском». Проект створює нові робочі місця - постійних 60 осіб і 200 сезонних робітників, поповнює державний і місцевий бюджети, підвищує інтенсивність використання сільськогосподарських угідь.

Проект визнано реалістичним, що підтверджується наступними показниками:

- загальний об'єм інвестицій визначений на рівні 100 млн.грн.;
- загальний об'єм інвестицій з урахуванням компенсації визначений на рівні 73,6 млн.грн.;
- загальний об'єм первинних інвестицій визначений на рівні 63,6 млн.грн.;

Проект є ефективним, про що свідчить низка показників:

- чистий дохід складає 88,990 млн.грн., що указує на абсолютну прибутковість проекту;
- чистий дисконтований дохід складає 28,175 млн.грн., що також говорить про відносну прибутковість проекту;

- вкладений капітал окупиться через 3,6 років (дисконтований термін окупності – 4,23 року).

Прибутковість проекту відносно висока - на 1 гривну первинних інвестицій доводиться в середньому 1,39 грн. чистого доходу з урахуванням компенсації за весь період життєвого циклу проекту, без урахування 1,21 грн. З урахуванням дисконтування ці показники складають відповідно - 8,9 і 7,4%, що природно нижче, ніж прибутковість по депозитах. Проте розрахунки не враховували прибутковість проекту після п'яти років. Розрахунковий період був узятий для оцінки тимчасового рівня капіталізації підприємства. Природно, з урахуванням вищесказаного рентабельність проекту за межами 5 років зростатиме в геометричній прогресії.

Проста норма рентабельності капіталу з урахуванням компенсації досягає 27,98%, що наближається до середньоукраїнських показників, без урахування компенсації – 24,18%. З урахуванням дисконтування ці показники складають відповідно - 0,44 і 0,38 грн. Внутрішня норма прибутковості складає 39,6%, що указує на достатньо стійке положення проекту.

Проект достатньо стійкий до основних ризиків.

Література

1. Бурлаков О.О. Становлення фінансового планування підприємств в Україні / О.О. Бурлаков // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (59). – С. 251-253.

2. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: навч. посібник / В.М. Гриньова, В.О. Коюда; 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2004. – 475 с.

3. Ковалева А.М. Финансы фирмы: учебник / А.М. Ковалева, М.Г. Лапуста, Л.Г. Скамай. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 412 с.

4. Партій Г.О. Фінанси підприємств: навч. посібник / Г.О. Партій, А.Г. Загородній. – Л.: ЛБІ НБУ, 2003. – 342 с.

5. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посібник / Р.А. Слав'юк. – Вид. 2-ге доповн. і перероб. – Луцьк, Ред.-вивідд. "Вежа" Вашен. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. – 456 с.

6. Стецюк П.А. Теорія і практика фінансового планування сільськогосподарських підприємств / П.А. Стецюк // Агроінком. – 2007. – №11-12. – С. 108-112.

1. Burlakov O.O. Stanovlennya finansovoho planuvannya pidpryyemstv v Ukrayini / O.O. Burlakov // Visnyk ZhDTU. – 2012. – # 1 (59). – S. 251-253.
2. Hryn'ova V.M. Finansy pidpryyemstv: navch. posibnyk / V.M. Hryn'ova, V.O. Koyuda; 2-he vyd., pererob. i dop. – K.: Znannya-Pres, 2004. – 475 s.
3. Kovaleva A.M. Fynansы fyрмы: uchebnyk / A.M. Kovaleva, M.H. Lapusta, L.H. Skamay. – M.: YNFRA-M, 2000. – 412 s.
4. Partiy H.O. Finansy pidpryyemstv: navch. posibnyk / H.O. Partiy, A.H. Zahorodniy. – L.: LBI NBU, 2003. – 342 s.
5. Slav'yuk P.A. Finansy pidpryyemstv: navch. posibnyk / P.A. Slav'yuk. – Vyd. 2-he dopovn. i pererob. – Luts'k, Red.-vyvidd. "Vezha" Vashen. derzh. un-tu im. Lesi Ukrayinky, 2004. – 456 s.
6. Stetsyuk P.A. Teoriya i praktyka finansovoho planuvannya sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv / P.A. Stetsyuk // Ahroinkom. – 2007. – #11-12. – S. 108-112.

Рецензент: Ковальов А.І. д.е.н., професор, проректор з наукової роботи ОНУ

10.03.2016